Vlaams Parlement

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 92
van **FRANCESCO VANDERJEUGD**
datum: 19 november 2018

---

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Land- en tuinbouwsector - Vrouwelijke ondernemers

Dat vrouwen altijd een heel belangrijke, vaak onderbelichte rol hebben gespeeld in de land- en tuinbouw is geen geheim, maar blijft te vaak onuitgesproken. Stilaan nemen vrouwen terecht een meer prominente en zichtbare rol, namelijk die van bedrijfsleider, op. Als we in de toekomst het pad willen effenen voor meer vrouwelijk ondernemerschap in de land- en tuinbouw, ligt er ook een belangrijke taak in het onderwijs en de naschoolse vorming.

1. a) Hoeveel biobedrijven worden door vrouwelijke bedrijfsleiders in Vlaanderen gerund, in- en exclusief samenuitbatingen?

   b) Hoeveel bedragen deze percentages ten opzichte van het totaal?

   Graag voor beide deelvragen een jaarlijks overzicht voor de periode 2016-2018.

2. a) Vertaalt het stijgend aantal vrouwelijke bedrijfsleiders zich eveneens in het aantal aanvragen voor VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds)?

   b) Hoeveel aanvragen voor VLIF-steun werden jaarlijks gedaan door vrouwelijke bedrijfsleiders in de periode 2016 tot heden?

   c) Over welke totale steunbedragen ging het jaarlijks?

   d) Hoeveel aanvragen werden er jaarlijks goedgekeurd en voor welk bedrag?

3. a) Welke inspanningen heeft de minister in de periode 2016-2018 reeds ondernomen om vrouwen in de land- en tuinbouw te stimuleren tot volwaardig ondernemerschap in de sector?

   b) Welke budgetten werden of worden hiervoor vrijgemaakt, exclusief de steun aan het Landelijk Informatiepunt voor Vrouwen?

4. Het is algemeen bekend dat vrouwen (van mannelijke bedrijfsleiders) sneller geneigd zijn om problemen aan te kaarten bij de vzw Boeren op een Kruispunt.

   Werden er de afgelopen jaren, waarin de land- en tuinbouw met diverse rampen werd geconfronteerd, vanuit de vzw expliciete acties gericht naar landbouwvrouwen?

5. Wordt er binnen het land- en tuinbouwonderwijs ook expliciet gewerkt op het aantrekken van vrouwelijke studenten?
6. Hoe is het aantal vrouwelijke studenten in het landbouwonderwijs jaarlijks geëvolueerd in de periode 2010-2018?

   Graag ook een overzicht per opleiding.
7. Is er in de periode 2015 tot heden eveneens een toename van vrouwen merkbaar in voortgezette land- en tuinbouwvormingen en -opleidingen, evenals deelname aan informatieavonden enzovoort?

   Graag een jaarlijks overzicht van het aantal vrouwen en hun aandeel in het totaal aantal deelnemers.

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (72) en Joke Schauvliege (92).

JOKE SCHAUVLIEGE
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

GECOÖRDINEERD ANTWOORD
op vraag nr. 92 van 19 november 2018
van **FRANCESCO VANDERJEUGD**

---

1. In 2016 stonden 430 Vlaamse landbouwbedrijven onder controle voor de uitoefening van biologische productie. 66 van deze bedrijven (15%) werden geleid door een of meerdere vrouwen, 17 bedrijven (4%) werden bestuurd door mannen én vrouwen.

   In 2017 stonden 468 Vlaamse landbouwbedrijven onder controle voor de uitoefening van biologische productie. 65 van deze bedrijven (14%) werden geleid door een of meerdere vrouwen, 52 bedrijven (11%) werden bestuurd door mannen én vrouwen. Voor 347 bedrijven bestond de bedrijfsleiding uitsluitend uit een of meerdere mannen. Voor 4 biolandbouwbedrijven beschikt mijn administratie niet over gegevens over de samenstelling van de bedrijfsleiding (geen IDEN-gegevens beschikbaar).

   Voor 2018 zijn nog geen cijfers beschikbaar.

2. a-c) Tabel 1. Jaarlijks aantal VLIF-aanvragen ingediend door vrouwelijke bedrijfsleiders

Jaar	Aantal ingediende aanvragen door vrouwelijke bedrijfsleiders	Aandeel binnen alle ingediende aanvragen	Aangevraagde steunbedrag (euro)
2016	502	22,1%	28.444.535
2017	608	22,9%	33.561.890
2018 tot 30/9	423	22,3%	31.085.580

   d) Tabel 2. Overzicht van het aantal goedgekeurde VLIF-aanvragen ingediend door vrouwelijke bedrijfsleiders

Jaar	Aantal goedgekeurde aanvragen door vrouwelijke bedrijfsleiders	Aandeel binnen alle goedgekeurde aanvragen	Goedgekeurd steunbedrag (euro)
2016	612	17,6%	9.761.095
2017	634	21,3%	14.298.945
2018 tot 30/9	478	23%	9.883.399

3. a) Reeds in 2016 heb ik de oprichting en implementatie van het Liv ondersteund met de daaraan gekoppelde dotatie. Liv staat voor Landelijk Infopunt Vlaanderen en was een belangrijke mijlpaal om vrouwen in de land- en tuinbouw te stimuleren tot een volwaardig ondernemerschap, en zekerheid te verschaffen over het juridisch statuut. Sinds de oprichting heeft het Liv heel wat kunnen verwezenlijken afgaande op zijn drie initiële hoofddoelstellingen: eerstelijnadvies, meldpunt en bundeling van informatie in een kenniscentrum.

In oktober 2018 stond de teller op meer dan 520 geleverde adviezen. De vragen, meestal telefonisch of via mail, hadden vooral betrekking op de professionele loopbaan, het sociaal statuut en het familierecht.
Met 21 vormingen verspreid over heel Vlaanderen werden 517 deelnemers bereikt (situatie in oktober 2018). Er zijn ook heel wat land- en tuinbouwersvrouwen die herhaaldelijk en met nieuwe vragen naar het Liv komen. Om tegemoet te kunnen blijven komen aan de vraag voor ondersteuning én om dit tegelijkertijd kwalitatief te kunnen blijven doen, werd het Liv versterkt met een tweede specialist.

b) Ik heb specifiek voor vrouwelijke ondernemers buiten het Liv in de periode 2016-2018 4.000 euro beschikbaar gesteld voor de wedstrijd 'Vrouwelijk Talent op het Platteland'.

4. Zowel mannen als vrouwen bellen naar de vzw Boeren op een Kruispunt om ondersteuning te vragen. Het is inderdaad een algemeen gegeven dat de vrouwen van de ondernemers in land- en tuinbouwers sneller de stap zetten naar hulpverlening.
Vanuit Boeren op een Kruispunt worden er af en toe gericht mailings gedaan naar landbouwersvrouwen. In juni dit jaar werd een mail rondgestuurd met als titel: 'Help, mijn partner zit in nesten. Wat moet ik doen?'. Deze mailing is ook verwerkt in een tip die gepubliceerd werd op internet en op de facebookpagina. Boeren op een Kruispunt probeert deze problematiek/vaststelling mee op te nemen in zijn communicatie.
De adviseurs en freelance-psychologen worden regelmatig gevraagd om te gaan spreken voor de verschillende vrouwenverenigingen die actief zijn in de landbouwsector. Vaak worden er gerichte acties ondernomen vanuit deze verenigingen/landbouworganisaties.
Bovendien is Boeren op een Kruispunt zichtbaar in het maandelijkse magazine van de vrouwenorganisatie van het VABS met een banner en een maandelijkse tip. Daarnaast zijn ze actief in verschillende overlegmomenten met verschillende lokale besturen van KVLV.

5. Land- en tuinbouwopleidingen maken deel uit van de STEM-opleidingen (STEM staat voor Science, Technology, Engineering, Mathematics) in het secundair onderwijs. Meer informatie vind je via volgende webpagina
https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/stem.
Sinds 2012 is het STEM-actieplan, bestaande uit acht doelstellingen, in werking getreden. Eén van deze doelstellingen is meer meisjes in STEM-opleidingen en -beroepen aan te trekken. De STEM-Monitor (2017) geeft aan dat het aandeel meisjes dat in een STEM-richting start ook effectief toeneemt ten opzichte van het referentiejaar 2010-2011, en dit zowel in het secundair onderwijs als in de professionele en academische bachelor. Daarmee lijkt de doelstelling omtrent meer genderevenwicht haalbaar.

   Voor alle richtingen, ook deze die opleiden voor de groensector, blijft het belangrijk niet alleen te werken aan een stevig aandeel vrouwen maar tegelijk ook oog te hebben voor een trendverschuiving naar studierichtingen waar ze vandaag nog sterk ondervertegenwoordigd zijn. Een manier om hieraan te werken is aansluiting met de sector na te streven. Met de groensectoren bijvoorbeeld, waaronder de land- en tuinbouwsector, werd wederom in 2018-2019 een sectorconvenant afgesloten waarbij onder meer een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en het verhogen van de diversiteit op de arbeidsmarkt nagestreefd wordt.

6. Voor een evolutie van leerlingen secundair onderwijs per opleiding verwijs ik naar de Dataloep-toepassing 'Inschrijvingen secundair onderwijs' die u kan raadplegen via de webpagina http://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/dataloep-aan-de-slag-met-cijfers-

over-onderwijs. Deze interactieve toepassing laat toe om snel en gemakkelijk cijfers over het Vlaamse onderwijs te selecteren en op te zoeken.

7. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen startersopleidingen, vormingscursussen en korte vormingsactiviteiten.

   Startersopleidingen zijn bestemd voor personen die zich wensen te vestigen als landbouwer en hun vakbekwaamheid niet kunnen staven met een diploma uit het landbouwonderwijs. Tabel 3 geeft het aantal vrouwelijke deelnemers per jaar die het installatieattest via de startersopleiding behaalden.

   Tabel 3. Aantal vrouwelijke deelnemers per jaar die het installatieattest behaalden

Jaar	Aantal vrouwen	Procentueel aandeel vrouwen in totaal aantal deelnemers
2015	131	40,2
2016	113	43,1
2017	105	41,2
2018 tot 30/11	102	44,9

   Vormingscursussen zijn theoretische en/of praktijkcursussen van minstens 20 uren over een specifiek thema in de landbouw. Tabel 4 geeft het aantal vrouwelijke deelnemers aan vormingscursussen.

   Tabel 4. Aantal unieke deelnemers aan de vormingscursussen

Jaar	Aantal vrouwen	Procentueel aandeel vrouwen in totaal aantal deelnemers
2015	776	45,6
2016	651	51,9
2017	679	52,1
2018 tot 30/11	360	51,6

   Korte vormingsactiviteiten zijn studiedagen, demonstraties en bedrijfsbezoeken. Het Departement Landbouw en Visserij beschikt niet over deelnemerslijsten van deze opleidingen, waardoor geen cijfers over het aandeel vrouwen bekend zijn.